

Lynne Neagle AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg
Cabinet Secretary for Education

Vikki Howells AS/MS
Y Gweinidog Addysg Bellach ac Uwch
Minister for Further and Higher Education

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Jenny Rathbone MS
Committee Chair - Equality and Social Justice Committee
Senedd Cymru
SeneddEquality@senedd.wales

23 Ionawr 2025

Annwyl Jenny,

Y Bwlch Cyflogaeth Anabledd a'r system addysg

Diolch am eich llythyr yn ymwneud â'r ymchwiliad i'r bwlch cyflogaeth anabledd yng Nghymru. Rydym wedi ystyried eich ymholiadau ac wedi ymateb iddynt isod.

Yn ychwanegol at yr ymatebion manwl, hoffem bwysleisio ein cydymrwymiad i sicrhau bod pob dysgwr, gan gynnwys pob dysgwr anabl, yn cael ei gefnogi wrth iddo symud drwy ein system addysg ac ymlaen i gyflogaeth a hunangyflogaeth.

Drwy sicrhau bod cynhwysiant a thegwch yn cael eu hymgorffori'n llawn yn ein system addysg, ein nod yw gwella deilliannau pob dysgwr. Mae diwygiadau systemig i'r system addysg yn mynd rhagddynt yng Nghymru, gan gynnwys cyflwyno'r Cwricwlwm i Gymru a rhoi system Anghenion Dysgu Ychwanegol ar waith.

Mae'r [Cwricwlwm i Gymru](#) yn ystyried pob dysgwr fel unigolyn sydd â chryfderau gwahanol a meysydd gwahanol i'w datblygu, ac mae'n rhoi mwy o hyblygrwydd i athrawon addysgu mewn ffordd sy'n diwallu anghenion unigol pob plentyn. Ochr yn ochr â'r Cwricwlwm i Gymru, mae'r system ADY yn helpu i sicrhau bod plant a phobl ifanc y mae angen darpariaeth dysgu ychwanegol arnynt i ddiwallu eu ADY yn cael cynllun statudol, sef cynllun datblygu unigol, i gynllunio a diogelu'r ddarpariaeth honno. Mae'r system ADY yn cael ei chyflwyno yn lle'r system Anghenion Addysgol Arbennig (AAA) ac mae'n seiliedig ar y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) a Chod ADY Cymru. Mae rhagor o wybodaeth am y newidiadau i'r system addysg yng Nghymru a'r system ADY ar gael [ar wefan Llywodraeth Cymru](#).

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Lynne.Neagle@llyw.cymru
Correspondence.Lynne.Neagle@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Wrth i bobl ifanc symud drwy ein system addysg, rydym wedi cyflwyno'r cymorth sydd ei angen i'w galluogi i symud ymlaen i gyflogaeth, gan gynnwys cyngor a chanllawiau a rhaglenni cyflogadwyedd a sgiliau penodol.

[Mae Cymru Gryfach, Decach a Gwyrddach: Cynllun Cyflogadwyedd a Sgiliau](#), a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2022 yn nodi'r ffordd rydym yn mynd i'r afael ag anghydraddoldeb economaidd, gan gynnwys sicrhau nad oes neb yn cael ei adael ar ôl. Mae'n nodi'r camau rydym yn eu cymryd i helpu pobl yng Nghymru i ymdopi â'r heriau sy'n gysylltiedig â gwaith y gallant fod yn eu hwynebu ac ymateb iddynt. Mae hyn yn cynnwys cymorth ar gyfer eu hiechyd corfforol a'u hiechyd meddwl, yn ogystal â chyfleoedd hyfforddiant ac uwchsgilio, chwilio am lwybr gyrfa gwahanol neu ddechrau eu busnes eu hunain.

Rydym hefyd wedi rhoi amrywiaeth o adnoddau ar waith i helpu cyflogwyr i ddeall y model cymdeithasol o anabledd, recriwtio a chadw gweithwyr anabl, a dysgu am wneud addasiadau rhesymol yn y gweithle. Mae'r gwaith hwn yn cael ei arwain gan ein tîm o Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl, y mae gan bob un ohonynt brofiad bywyd o fod yn anabl neu ofalu am bobl anabl. Mae rhagor o adnoddau hefyd ar gael drwy [Busnes Cymru](#) a'i Gynghorwyr Cyflogaeth Pobl Anabl.

Byddwch yn ymwybodol o'r Tasglu Hawliau Pobl Anabl, sydd wedi gweithio gyda phobl anabl ag arbenigedd, Sefydliadau Pobl Anabl, ac arweinwyr polisi Llywodraeth Cymru. Ei ddiben oedd dod ag aelodau ynghyd i fynd i'r afael â'r heriau a'r rhwystrau, a nodwyd yn adroddiad Drws ar Glo <https://www.llyw.cymru/drws-ar-glo-datgloi-bywydau-hawliau-pobl-anabl-yng-nghymru-ar-ol-covid-19> ac sy'n effeithio ar lawer o bobl anabl. Goruchwyliodd y tasglu 10 gweithgor mewn modd strategol, gan gynnwys y gweithgorau Cyflogaeth ac Incwm, Plant a Phobl Ifanc, a Theithio.

Mae'r tasglu wedi gweithio gyda mwy na 350 o randdeiliaid allanol a 200 o arweinwyr polisi ac mae wedi'i gefnogi gan Uned Tystiolaeth Gwahaniaethau ar Sail Anabledd Llywodraeth Cymru a'r Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl. Mae argymhellion y tasglu yn llywio cynllun gweithredu trawslywodraethol, yr ymgynghorir arno yn ystod y gwanwyn.

Er mwyn ymhelaethu ar hyn, rydym wedi rhoi ymateb manwl i bob un o'r cwestiynau a ofynnwyd yn eich llythyr isod:

1. *Yr angen i sicrhau mynediad teg i gyfleoedd lleoliadau gwaith a'r angen i weithio gyda chyflogwyr i gyflawni hyn*

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod pobl ifanc yn cael mynediad teg i gyfleoedd lleoliadau gwaith.

Drwy Gyrfa Cymru, rydym yn rhoi cyngor, arweiniad a chymorth i bobl ifanc, gan gynnwys y rhain hynny ag anabledd, i'w helpu i sicrhau cyfleoedd gwaith – [Cymorth Cyflogaeth | Gyrfa Cymru](#)

Yn ychwanegol at gefnogi pobl ifanc, mae ein Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl, a gyflogir gan Lywodraeth Cymru, yn rhoi cymorth ymarferol i gyflogwyr ledled Cymru i'w helpu i gyflogi pobl anabl. Mae Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl yn cynnig gwasanaeth am ddim i gyflogwyr yn y sector cyhoeddus a'r sector preifat ledled Cymru.

Gall yr Hyrwyddwyr, a gefnogir gan Gynghorwyr Cyflogaeth Pobl Anabl Busnes Cymru, gynnig help a chynghor ar faterion megis:

- Recriwtio cynhwysol
- Cymorth ariannol
- Cyngor ymarferol ar gadw staff ac addasiadau rhesymol yn y gweithle
- Sicrhau bod polisïau Adnoddau Dynol a gweithleoedd yn gynhwysol
- Hyrwyddo'r Model Cymdeithasol o Anabledd
- Helpu cyflogwyr i ennill statws arweinydd Hyderus o Ran Anabledd

Drwy Busnes Cymru, rydym hefyd wedi cyflwyno cymorth i gyflogwyr ddileu'r rhwystrau i gyfleoedd cyflogaeth, ac mae rhagor o fanylion am hyn wedi'u cynnwys yn yr atebion i'ch cwestiynau manylach isod.

2. *Eich asesiad o sut mae cynllun profiad gwaith Gyrfa Cymru ar gyfer dysgwyr ym mlwyddyn 10 ac ym mlwyddyn 11 yn gallu cefnogi dysgwyr anabl? Pa ddata y gallwch eu rhannu gyda ni ynghylch cyfran y dysgwyr hynny sy'n anabl?*

Rhaid i'r cwricwlwm a gynigir gan ysgol ym mlynnyddoedd 10 ac 11 gynnig dysgu a phrofiadau cytbwys i'r holl ddysgwyr, gan gynnwys dysgwyr anabl. Dylai gael ei ddylunio gan ystyried pedair elfen [yr hawl i ddysgu 14 i 16](#). Yn benodol, myfyrio ar ddysgu a chynnydd a chynllunio ôl-16; a dysgu a phrofiadau ehangach ym mhob rhan o'r cwricwlwm. Dylai hyn gwmpasu'r holl ddysgu a phrofiadau y bydd dysgwyr yn dod ar eu traws yn ystod eu taith 14 i 16.

Mae hyn yn rhoi cyfle i ysgolion gynnig [addysg gyrfaoedd a phrofiadau sy'n gysylltiedig â byd gwaith mwy penodol](#) ym mlynnyddoedd 10 ac 11 i ddiwallu anghenion eu dysgwyr. Mae addysg gyrfaoedd a phrofiadau sy'n gysylltiedig â byd gwaith effeithiol yn cynnwys addysg gyrfaoedd sy'n briodol o safbwynt datblygiadol ac oedran, wedi'i hategu gan amrywiaeth eang o amgylcheddau a phrofiadau sy'n gysylltiedig â byd gwaith perthnasol. Er mwyn helpu i sicrhau bod dysgwyr yn cael addysg gyrfaoedd a phrofiadau sy'n gysylltiedig â byd gwaith, dylai ysgolion a lleoliadau ystyried amrywiaeth o ffactorau, gan gynnwys anghenion dysgu ychwanegol.

Drwy'r prosiect Adnewyddu a Diwygio, a oedd â'r nod o fynd i'r afael ag effaith COVID-19 ar addysg a hyfforddiant, gofynnodd Llywodraeth Cymru i Gyrfa Cymru gynnal prosiect Profiad Gwaith wedi'i Deilwra, er mwyn helpu i annog dysgwyr ym mlynnyddoedd 10 ac 11 i ailgydio yn eu hastudiaethau TGAU fel eu bod yn gallu symud ymlaen yn llwyddiannus i gam nesaf eu taith addysg a hyfforddiant. Rhwng 2022 a 2024, cafodd Gyrfa Cymru £517,000 ychwanegol i weithio gyda dwy ysgol ym mhob un o'r 22 o awdurdodau lleol yng Nghymru er mwyn cynnig 500 o leoliadau Profiad Gwaith Wedi'i Deilwra. Erbyn diwedd mis Mawrth 2024, roedd dros 600 o bobl ifanc wedi cymryd rhan mewn lleoliad Profiad Gwaith Wedi'i Deilwra.

Ar gyfer 2024/25, sicraodd Llywodraeth Cymru £250,000 arall ar gyfer prosiect Profiad Gwaith Wedi'i Deilwra, gan ei alluogi i barhau ar raddfa lai. Gofynnwyd i Gyrfa Cymru gynnig 250 o leoliadau ychwanegol i ddysgwyr, ar draws pum clwstwr o awdurdodau lleol. Gall Gyrfa Cymru nodi 55 o ddysgwyr o'i chofnodion sydd wedi cael lleoliad Profiad Gwaith Wedi'i Deilwra ac sydd ag anabledd.

Mae gan Gyrfa Cymru dîm o gynghorwyr ADY sy'n gweithio'n bennaf mewn ysgolion arbennig a chanolfannau adnoddau. Mae Gyrfa Cymru yn gweithio gyda phobl ifanc i'w helpu i ddeall eu hopsiynau, gwneud penderfyniadau da am eu dyfodol a'u cefnogi i roi eu cynlluniau ar waith.

Data

Mae Adroddiad Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus 2022/23 yn dangos bod Gyrfa Cymru wedi cefnogi 2,096 o bobl ifanc anabl mewn addysg statudol ac 880 o bobl ifanc mewn addysg ôl-statudol 16-17 (disgwylir i adroddiad 2023/24 gael ei gyhoeddi y gwanwyn hwn).

Yn ystod 2023/24 roedd Gyrfa Cymru wedi rhyngweithio â 4,686 o bobl ifanc sydd â datganiad AAA / datganiad cyfatebol neu gynllun datblygu unigol ar lefel un-i-un. Fel rhan o'u cymorth ar gyfer ADY, mynychodd Gyrfa Cymru 3,612 o adolygiadau o'r broses drosglwyddo rhwng y gwahanol lefelau o addysg a dysgu gydag ysgolion, darparwyr, rhieni a phobl ifanc i sicrhau bod y broses drosglwyddo yn ddidrafferth.

Mae adran Fy Nyfodol ar wefan Gyrfa Cymru yn cefnogi dysgwyr ifanc hyd at Lefel Un ac yn cynnwys gwybodaeth am yrfaeodd sy'n hawdd ei darllen. Yn ystod 2023/24 cafodd y dudalen hon ei chychu gan 6,600 o ddefnyddwyr, ac ychwanegwyd naw fideo newydd i arddangos gwahanol swyddi, gan gynnwys animeiddiwr, gweithiwr swyddfa a hyfforddwr ffitrwydd.

Mae Gyrfa Cymru hefyd yn cyhoeddi adroddiadau blynyddol, sy'n amlinellu'r cynnydd a wnaed tuag at gyflawni targedau eu dangosyddion perfformiad allweddol – gellir gweld yr adroddiad blynyddol diweddaraf drwy ddilyn y ddolen ganlynol: [Ein hadroddiad blynyddol | Gyrfa Cymru](#)

Yn ychwanegol at hynny, mae Gyrfa Cymru yn llunio astudiaethau achos sy'n dangos effaith ei gwaith, gan gynnwys y rheini ag anabledd. Rydym wedi cynnwys un astudiaeth achos o'r fath isod:

Astudiaeth achos – Profiad Gwaith Wedi'i Deilwra

Lleoliad: Garej

Cafodd X ei atgyfeirio at Profiad Gwaith Wedi'i Dargedu gan ei fod yn dangos arwyddion o ymddieithrio yn yr ysgol. Mae X yn gwisgo mewnblaniad yn y cochlea ar gyfer ei glust chwith ac mae'n ei chael hi'n anodd ymdopi yn yr ysgol oherwydd y nam ar ei glyw.

Ers dechrau yn yr ysgol, mae X wedi cynyddu nifer ei ddiwrnodau ac mae bellach yn mynychu'r lleoliad ddwywaith yr wythnos. Mae'r garej yn gefnogol iawn i X. Mae X yn rhoi help llaw dros y gwyliau ac yn cael canmoliaeth fawr gan y cyflogwr am ei foeseg waith. Mae cyfradd bresenoldeb isel X wedi cynyddu i 94% ers iddo ddechrau lleoliad Profiad Gwaith Wedi'i Deilwra. Noda'r ysgol 108 o gofnodion cadarnhaol a 49 o gofnodion negyddol a dywedodd fod y ffaith bod X yn mynychu'r lleoliad Profiad Gwaith Wedi'i Deilwra ddwywaith yr wythnos yn ganlyniad gwych iddo, ei fod wedi magu hyder wrth gyfathrebu â'r staff a'i gyfoedion ers dechrau'r lleoliad, a'i fod yn hapusach yn yr ysgol.

Mae X yn teimlo bod ei leoliad yn ddiddorol iawn ac mae'n gwerthfawrogi'r ymddiriedaeth y mae staff y garej wedi ei dangos ynddo wrth ganiatáu iddo weithio ar dasgau cymhleth gyda nhw. Dywedodd ei fod yn dechrau dysgu sut i ddatrys problemau. Dywedodd X ei bod yn deimlad gwych bod yn dda am wneud rhywbeth a'i fod yn teimlo'n hapusach ac yn fwy hyderus ers dechrau'r lleoliad. Mae'r garej yn falch iawn o'i gael yn y garej ac yn awyddus i gynnig cyfle iddynt pan fydd yn gorffen yn yr ysgol.

3. *Yn fwy cyffredinol, eich asesiad o sut mae'r rhan "Addysg Gyrfaoedd a Phrofiadau Cysylltiedig â Byd Gwaith" o'r Cwricwlwm i Gymru a'r canllawiau statudol cysylltiedig yn cefnogi dysgwyr anabl.*

Mae addysg gyrfaoedd a phrofiadau cysylltiedig â byd gwaith effeithiol yn cynnwys addysg gyrfaoedd sy'n briodol o safbwynt datblygiadol ac oedran wedi'i ymwreiddio ym mhob un o'r meysydd dysgu a datblygu (meysydd).

Yn ôl y canllawiau, er mwyn sicrhau bod dysgwyr yn cael addysg gyrfaoedd a phrofiadau sy'n gysylltiedig â byd gwaith, dylai ysgolion a lleoliadau ystyried amrywiaeth o ffactorau megis oedran y dysgwyr, eu gwybodaeth a'u hanghenion dysgu ychwanegol. Maent hefyd yn nodi, er mwyn i ymarferwyr fanteisio i'r eithaf ar brofiadau sy'n gysylltiedig â byd gwaith, ei bod yn ddefnyddiol sicrhau bod profiadau yn hygyrch i bob dysgwr a'u bod yn ystyried anghenion a diddordebau penodol.

Mae'r canllawiau yn adeiladu ar hyn drwy nodi ei bod yn bwysig bod ymarferwyr, wrth ystyried profiadau sy'n gysylltiedig â byd gwaith, yn herio eu safbwyntiau eu hunain yn ogystal â safbwyntiau dysgwyr, rhieni a gofawyr am faterion megis ystrydebau yn y gweithle. Mae gwybodaeth am y farchnad lafur yn galluogi dysgwyr i fod yn ymwybodol o dueddiadau o ran cyflog, rolau a lleoliad. Dylai ysgolion a lleoliadau gynnwys gwybodaeth gyfredol a diduedd sy'n briodol o safbwynt datblygiadol am y farchnad lafur, ar lefel leol, ranbarthol a chenedlaethol, er mwyn sicrhau bod addysg gyrfaoedd a phrofiadau sy'n gysylltiedig â byd gwaith yn cael eu dylunio'n dda i ddiwallu anghenion pob dysgwr.

Mae Gyrfa Cymru yn cynnig pecyn cymorth addysg gyrfaoedd a phrofiadau cysylltiedig â byd gwaith i bob person ifanc (gan gynnwys y rheini anabledd) mewn ysgolion prif ffrwd ac arbennig. Mae Gyrfa Cymru yn gweithio mewn partneriaeth â phob ysgol uwchradd ac ysgol arbennig brif ffrwd i gytuno ar ddigwyddiadau pwrpasol a'u trefnu, megis ymweliadau â safleoedd cyflogwyr neu ymweliadau gan gyflogwyr ag ysgolion i sgwrsio â dysgwyr.

Mae Gyrfa Cymru hefyd yn cynnal cyfres o ffeiriau gyrfaoedd 'Beth Nesaf?' i ddysgwyr ag ADY. Nod y digwyddiadau hyn yw tynnu sylw at y cyflogwyr a'r darparwyr a all gynnig llwybrau cynnydd ar gyfer y dysgwyr hyn. Mae'r cyflogwyr a'r darparwyr sy'n cymryd rhan yn y digwyddiadau yn cynnal gweithgareddau rhyngweithiol a diddorol sy'n galluogi'r dysgwyr i roi cynnig ar amrywiaeth o dasgau sy'n gysylltiedig â gyrfaoedd er mwyn dangos y cyfleoedd a allai fod ar gael iddynt pan fyddant yn gadael yr ysgol. Mae'r adborth gan ddysgwyr, athrawon a chyflogwyr bob amser yn gadarnhaol iawn. Mae Gyrfa Cymru hefyd yn cynnig gweithdai model rôl Syniadau Mawr Cymru i ddysgwyr ag ADY.

Mae gan Gyrfa Cymru nifer o adnoddau ar gael i gefnogi ysgolion i ddarparu Addysg Gyrfaoedd a Phrofiadau Cysylltiedig â Byd Gwaith, gan gynnwys;

- Pecyn cymorth Addysg Gyrfaoedd a Phrofiadau Cysylltiedig â Byd Gwaith, adnodd i gefnogi pob athro, uwch dimau arweinyddiaeth a'r rhai sy'n cefnogi pobl ifanc, i wireddu ac ymgorffori Addysg Gyrfaoedd a Phrofiadau Cysylltiedig â Byd Gwaith yn eu hysgolion a'u lleoliadau. Mae'r adnodd yn cynnwys pecyn cymorth a blwch offer sy'n darparu gwybodaeth ac adnoddau i gefnogi'r gwaith o ddatblygu, gweithredu a gwerthuso darpariaeth addysg gyrfaoedd.
- Gwobr Ansawdd Gyrfa Cymru sy'n anelu at gefnogi pob ysgol a lleoliad sydd â dysgwyr 3 i 16 oed, i ddatblygu Addysg Gyrfaoedd a Phrofiadau Cysylltiedig â Byd Gwaith pwrpasol a pherthnasol ar draws y cwricwlwm. Mae'r wobr yn cael ei threialu ar hyn o bryd yn barod ar gyfer 2026.

4. *I ba raddau y mae ysgolion a lleoliadau addysg eraill yn gweithio gyda chyflogwyr a sefydliadau trydydd parti i ddarparu profiadau cyfoethogi o ansawdd uchel i ddysgwyr, yn unol â chanllawiau statudol Llywodraeth Cymru? Pa ddata y gallwch eu rhannu gyda ni?*

Ysgolion

Mae'r Cwricwlwm i Gymru, ac yn benodol y cyfle i gynnig cyfleoedd dysgu mwy unigoledig a theilwra'r hyn a gynigir, yn cefnogi arweinwyr ein hysgolion i sicrhau mwy o degwch a chynhwysiant i bob un o'n dysgwyr, gan gynnwys y rhain hynny ag anabledau.

Mae canllawiau statudol y Cwricwlwm i Gymru yn ddatganiad clir o'r hyn sy'n bwysig wrth gynnig addysg eang a chytbwys i bob dysgwr. Maent yn herio ysgolion i ddewis y profiadau, yr wybodaeth a'r sgiliau sydd fwyaf addas i gefnogi eu dysgwyr, gan godi disgwyliadau. Dylai profiadau dysgu o ansawdd uchel hybu annibyniaeth y dysgwyr, eu herio a chynnig cyfle iddynt lwyddo ar hyd eu taith ddysgu. Dylai'r profiadau hyn barchu a gwerthfawrogi natur unigryw pob dysgwr.

Mae Gyrfa Cymru yn dod ag ysgolion a busnesau ynghyd, gyda'r nod o godi ymwybyddiaeth pobl ifanc o'u cyfleoedd gyrfa, eu hysbrydoli a'u cymell. Mae Gyrfa Cymru yn cynnig y canlynol:

- Ymgyrch Partneriaid Gwerthfawr sy'n cydnabod cydberthnasau cynaliadwy rhwng cyflogwyr ac ysgolion. Mae Gyrfa Cymru yn cynnig cymorth ychwanegol i helpu i gynnal a chryfhau cydberthnasau ac mae wedi ehangu'r ymgyrch i gynnwys trefniadau cydweithio rhwng athrawon a chyflogwyr, er mwyn helpu athrawon i feithrin dealltwriaeth well o'r byd gwaith sydd ohoni.
- Hyd at chwe gweithgaredd wedi'u harwain gan gyflogwyr ym mhob ysgol uwchradd, uned cyfeirio disgyblion ac ysgol arbennig. Mae'r gweithgareddau hyn yn bwrpasol ac yn seiliedig ar ddata Career Check, gwybodaeth am y farchnad lafur ac anghenion yr ysgol. Maent yn cynnwys digwyddiadau ag un cyflogwr (cyflwyniadau, ymweliadau safle, ffug-gyfweiliadau ac ati), digwyddiadau â sawl cyflogwr (rhwydweithio cyflym a diwrnodau carwsél), a mewnbwn penodol i gyfoethogi'r cwricwlwm.
- Datblygu naw her wedi'u harwain gan gyflogwyr ac yn seiliedig ar y sector i ymgorffori addysg gyrfaoedd a phrofiadau sy'n gysylltiedig â byd gwaith. Mae Gyrfa Cymru wedi datblygu'r heriau sy'n gysylltiedig â'r cwricwlwm mewn partneriaeth â: Vishay (Lled-ddargludyddion cyfansawdd) ac Ysgol Gyfun Bryn Celynnog, Toyota (Uwch-weithgynhyrchu) ac Ysgol Treffynnon, a Banc Starling (Technoleg ariannol) ac Ysgol Gyfun Llangatwg. Mae'r heriau hyn wrthi'n cael eu treialu cyn eu cynnig i ysgolion eraill yn 2025. Bwriedir cynnal heriau eraill gydag lechyd a Gofal Digidol Cymru Celtic Group, Bragdy Drop Bear a RWE Renewables.
- Ffeiriau gyrfaoedd rhanbarthol Beth Nesaf? i ddysgwyr ag ADY,
- Mynediad at lyfrgell gynhwysfawr o fideos gan gyflogwyr.
- Helpu ysgolion i ddatblygu rhwydweithiau cyn-fyfyrrwyr.
- Rhaglen Profiad Gwaith Wedi'i Deilwra.
- Syniadau Mawr Cymru, sy'n cynnwys her fenter genedlaethol mewn ysgolion cynradd ac o leiaf 1,000 o weithdai model rôl gydag entrepreneuriaid mewn ysgolion uwchradd bob blwyddyn. Arweinir y gweithgaredd gan rwydwaith o fwy na 400 o entrepreneuriaid, neu Fodelau Rôl, sy'n rhannu eu profiadau busnes a'u taith bersonol fel entrepreneuriaid ac yn dod â meysydd o'r cwricwlwm yn fyw. Mae'r rhwydwaith yn cynnwys entrepreneuriaid anabl, fel Mark Williams o Limb-art yng Ngogledd Cymru, i ysbrydoli'r dysgwyr a rhannu eu profiadau bywyd.
- Y prosiect cyn-fyfyrrwyr.

Ym mis Hydref 2024, lansiodd Gyrfa Cymru Bluestone ar ei hadnodd Crefft Gyrfaoedd. Gall dysgwyr bellach archwilio'r amrywiaeth eang o yrfaoedd sydd ar gael ym maes twristiaeth a lletygarwch. O achubwyr bywydau i gogyddion, cynorthwywyr sba a ffotograffwyr, gall dysgwyr bellach archwilio'r rolau ac ystyried y sgiliau sydd eu hangen ar eu cyfer a sut y gellir trosglwyddo'r sgiliau hyn o un yrfa i'r llall.

Mae Gyrfa Cymru hefyd yn helpu cyflogwyr i ymgysylltu ag ysgolion. Mae hyn yn cynnwys:

- Cyngor ac arweiniad pwrpasol ar weithio ym maes addysg a sut i ddylunio eu mewnbwn, gyda chyfleoedd hyfforddiant os oes angen.
- Adran benodol ar ein gwefan sy'n llawn gwybodaeth i gyflogwyr.
- Gwobrau Partneriaid Gwerthfawr blynyddol i gydnabod a hyrwyddo cyfraniadau cyflogwyr.

Data

Mae'r holl ddata cyhoeddedig sydd ar gael wedi'i ddarparu yn ein hymateb. I grynhoi'r rhan hon, wrth ddarparu cymorth i ysgolion, mae Gyrfa Cymru wedi cynnal dros 1,500 o sesiynau i fwy na 26,000 o ddysgwyr, a thros 1,000 o ddigwyddiadau â chyflogwyr. Yn ychwanegol, mae Syniadau Mawr Cymru yn cynnwys her fenter genedlaethol mewn ysgolion cynradd ac o leiaf 1,000 o weithdai model rôl gydag entrepreneuriaid mewn ysgolion uwchradd bob blwyddyn.

Addysg Bellach (AB)

Mae Hyrwyddwyr Menter sy'n gweithio yn y Biwroau Cyflogaeth a Menter ym mhob coleg addysg bellach yng Nghymru wedi'u hariannu i godi ymwybyddiaeth o entrepreneuriaeth fel dewis gyrfa, cynnig cyfleoedd i ddysgu ac ymarfer sgiliau entrepreneuriaeth ac archwilio hunangyflogaeth fel dewis gyrfa, gan gefnogi'r myfyrwyr hynny sydd am ddod yn hunangyflogedig neu ddechrau busnes i wneud hynny. Mae'r cyfrifoldeb am y Biwroau wedi cael ei drosglwyddo i Medr ym mis Awst 2024. Mae'r Hyrwyddwyr Menter yn gweithio ar draws y garfan o fyfyrwyr gan sicrhau bod myfyrwyr anabl yn gallu cael gafael ar gymorth ac arweiniad drwy dargedu cyrsiau sydd â mwy o fyfyrwyr anabl, gan ymateb pan fydd tiwtor wedi gofyn am gymorth penodol ar gyfer myfyriwr neu grŵp o fyfyrwyr a hyrwyddo cyflawniadau myfyrwyr anabl.

Biwroau Cyflogaeth a Menter

Amcanion allweddol y Biwroau yw cynnig gwasanaeth recriwtio i gyflogwyr lleol a chynyddu'r cyfleoedd sydd ar gael i ddysgwyr mewn colegau gael gwaith a mynd yn hunangyflogedig.

Mae'r [cyllid](#) yn cefnogi costau hyrwyddwr entrepreneuriaeth i wneud y canlynol:

- gweithio gyda dysgwyr (a'r rhai sy'n gadael y sefydliad) i hyrwyddo entrepreneuriaeth a helpu staff i ymgorffori entrepreneuriaeth yn y cwricwlwm;
- darparu cymorth pwrpasol i ddysgwyr a phobl sy'n gadael y sefydliad i ddatblygu eu syniadau entrepreneuriaeth a'u gwybodaeth am fusnes, a gwella'r llwybrau a'u cefnogi i hunangyflogaeth a chychwyn busnes.

Ac mae'r Biwroau Cyflogaeth a Menter yn gwneud y canlynol:

- helpu cyflogwyr i gysylltu â myfyrwyr a datblygu gweithlu'r dyfodol;

- darparu pecyn o gyfleoedd i fyfyrwyr amser llawn a rhan-amser i feithrin sgiliau cyflogadwyedd a menter hanfodol. Mae'r Biwroau'n rhan o Warant Pobl Ifanc Llywodraeth Cymru - ymrwymiad i roi cymorth i bawb o dan 25 oed sy'n byw yng Nghymru i gael lle mewn addysg neu hyfforddiant, cael gwaith neu fynd yn hunangyflogedig;
- mae'r Biwroau hynny sy'n gweithredu yn y Coleg Addysg Bellach yng Nghymru, yn gwahodd cyflogwyr i gysylltu â nhw i gwrdd â myfyrwyr a thrafod cyfleoedd cyflogaeth a allai fod ganddynt yn eu sefydliadau;
- mae pob Biwro yn cynnig cymorth wedi'i deilwra i fyfyrwyr yn eu coleg ond maen nhw hefyd yn helpu i feithrin cyfleoedd parhaus ar y cyd â chyflogwyr yn eu rhanbarth..

Addysg Uwch (AU)

Mae prifysgolion yn parhau i ddarparu cymorth cyflogadwyedd wedi'i dargedu i fyfyrwyr o grwpiau sydd heb gynrychiolaeth ddigonol, sy'n cynnwys myfyrwyr anabl. Fel y nodir yn y cylchlythyr [Cymorth Cyflogadwyedd wedi'i Dargedu i Fyfyrwyr: Cynlluniau Cyflawni a Dyraniadau](#), roedd £2m ar gael ar gyfer blwyddyn academiaidd 2023/24. Mae hyn yn adeiladu ar y gweithgareddau a gyflanydd ym mlwyddyn academiaidd 2022/23 yn erbyn Cylchlythyr W22/21HE.

Er bod gan brifysgolion hyblygrwydd i adeiladu eu darpariaeth a'u cynnig i ddiwallu anghenion eu myfyrwyr orau y gallent, disgwylir i'r cymorth gynnwys:

- mentora;
- darparu amrywiaeth o weithgareddau cyflogadwyedd ar y cyd, gan gynnwys cymorth entrepreneuriaeth;
- cyfeirio / cefnogi mynediad at gyflogadwyedd craidd pob prifysgol;
- arweiniad gyrfaedd, darpariaeth ar gyfer menter a lles;
- darparu cyllid ar gyfer costau sy'n gysylltiedig â datblygu cyflogadwyedd a/neu brofiad gwaith i sicrhau nad yw cyllid yn rhwystr rhag elwa ar y cymorth;
- profiad gwaith, o wahanol hyd a fformat.

Mae Llywodraeth Cymru yn darparu cyllid grant ychwanegol er mwyn helpu pob sefydliad AU yng Nghymru i hyrwyddo entrepreneuriaeth, cysylltu ag entrepreneuriaid, a chefnogi entrepreneuriaeth ymhlith myfyrwyr a graddedigion. Maent yn helpu graddedigion i symud ymlaen i entrepreneuriaeth a dechrau busnes; ac mae pob un ohonynt yn cyhoeddi adroddiad effaith bob blwyddyn.

5. Sut mae Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod dysgwyr anabl yn cael yr hyblygrwydd a'r cymorth y mae eu hangen arnynt i gael mynediad i addysg bellach? Beth yw eich disgwyliadau o sut mae AB, AU a'u hadrannau gyrfaedd yn cefnogi dysgwyr anabl ymlaen i interniaethau a phrentisiaethau? A sut ydych chi'n ymgysylltu ag Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni a Chynllunio yn hyn o beth?

Mae gan bob coleg a phrifysgol gynlluniau cydraddoldeb ar waith ac maent yn gweithio ar y cyd i gyflawni eu hymrwymadau, gan gynnwys hyrwyddo mynediad teg a chyfle cyfartal. Mae Medr yn adolygu eu Cynlluniau Cydraddoldeb Strategol, sy'n nodi sut y byddant yn cyflawni dyletswyddau o dan y Ddeddf Cydraddoldeb, gan gynnwys y nodwedd warchodedig anabledd.

Mae'r colegau'n cydweithio ledled Cymru i gyflawni eu hymrwymadau cydraddoldeb. Maent yn mynychu Grŵp Strategol Cydraddoldeb ac Amrywiaeth Addysg Bellch Colegau Cymru.

Mae'r rhwydwaith hwn yn ystyried materion cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant, ac yn adrodd i Fforwm y Penaethiaid ar gamau gweithredu i sicrhau cynnydd.

Mae'r prifysgolion yn gweithio ar y cyd i gyflawni ymrwymïadau cydraddoldeb, gan gynnwys ehangu mynediad i bobl heg gynrychiolaeth ddigonol, a nodi bylchau cydraddoldeb mewn cyrhaeddiad. Mae ganddynt rwydweithiau cefnogol ac Arweinwyr Cydraddoldeb ar waith i gefnogi a monitro cynnydd.

Addysg Bellach

Ym mis Awst 2024, cyhoeddwyd Canllawiau Cymorth Ychwanegol i ddarparwyr addysg bellach i'w helpu i weithio mewn modd hyblyg a sicrhau cymorth i gynnig darpariaeth hygyrch i ddysgwyr. Maent hefyd yn helpu gyda chostau gwneud addasiadau rhesymol i ddysgwyr â nodweddion gwarchodedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

Caiff gweithgareddau mewn colegau eu cynnal yn unol â'r Model Cymdeithasol o Anabledd, sy'n cynnwys:

- Digwyddiadau a Ffeiriau Gyrfaoedd Pwrpasol i fyfyrwyr ag anghenion dysgu ychwanegol neu oriau tawel i'r rhai sy'n dod i brif ddigwyddiadau.
- Cynnig hyfforddiant dwys i fyfyrwyr ag anableddau.
- Adnoddau a sesiynau wedi'u teilwra fel y bo'n briodol, a sesiynau gwybodaeth ar hawliau anabledd ac addasiadau yn y gweithle.
- Mae cyflogwyr sy'n hysbysebu drwy golegau yn ymrwymedig i ddilyn y Polisi Gwaith Teg yng Nghymru.
- Gweithio gyda chyflogwyr i gefnogi a hwyluso mentrau recriwtio cynhwysol.
- Gweithio'n benodol gyda Chyflogwyr Hyderus o ran Anabledd i greu lleoliadau i fyfyrwyr ag anableddau, gan sicrhau bod addasiadau rhesymol yn cael eu hystyried.

Mae enghreifftiau penodol o weithgareddau yn cynnwys:

- Cefnogodd Grŵp Llandrillo Menai 31 o unigolion ag anabledd i ddechrau prentisiaeth drwy gynnig cymorth ychwanegol i gefnogi cyflogwyr i ddileu rhwystrau i ddysgwyr yn unol â'r model cymdeithasol o anabledd.
- Estynnodd Coleg y Cymoedd wahoddiad i sefydliadau Hyderus o ran Anabledd arddangos a chynnig gwybodaeth a chynghor arbenigol yn ei ffair gyrfaoedd flynyddol, gan gynnwys sefydliadau megis Drive, Maximus a 'Project SEARCH' PHS, sef interniaeth â chymorth wedi'i deilwra i bobl ifanc 18-24 oed ag ADY a/neu Awtistiaeth.
- Mae Coleg Merthyr Tudful yn cefnogi dysgwyr Rhaglen Interniaeth â Sgiliau Byw'n Annibynnol, lle maent yn cael y cyfle i ddilyn interniaethau yn Ysbyty'r Tywysog Siarl.
- Mae Coleg Merthyr Tudful hefyd yn gweithio'n agos gyda Maximus er mwyn helpu dysgwyr ag ADY i symud ymlaen i fyd gwaith. Mae Maximus yn cefnogi dysgwyr drwy fynd i ddigwyddiadau Gyrfaoedd ac ADY lle maent yn cynnig cymorth ac adnoddau wedi'u teilwra i helpu i ddod o hyd i waith.

Addysg Uwch

Mae prifysgolion yn canolbwyntio ar ymgorffori cyflogadwyedd yn y cwricwlwm er mwyn sicrhau ei fod yn hygyrch i bawb. Mae adrannau gyrfaoedd yn gweithio gyda myfyrwyr anabl i sicrhau eu bod yn cael gwybodaeth a chynghor priodol i gyflawni deilliannau llwyddiannus yn unol â'u cynlluniau gyrfa pan fyddant yn graddio, gan gynnwys cyflogaeth, ineterniaethau, hunangyflogaeth a/neu astudiaethau pellach.

Mae prifysgolion hefyd yn gweithio gyda chyflogwyr a rhanddeiliaid eraill i gynnig ymyriadau wedi'u targedu i'w myfyrwyr anabl i ddiwallu eu hanghenion o ran gyrfa a chyflogadwyedd.

Mae cyllid [Cymorth Cyflogadwyedd wedi'i Dargedu i Fyfyrwyr](#) gan Medr yn galluogi prifysgolion i gynnig cymorth wedi'i deilwra, gan gynnwys profiad gwaith, i'r rheini o grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol gan gynnwys myfyrwyr anabl, er mwyn gwella eu cyflogadwyedd a'u helpu i sicrhau gweithgarwch ar lefel gradd pan fyddant yn gadael addysg uwch, a'i gynnal. Mae hyn wedi cynnwys yr [e-Hwb Cyflogadwyedd](#) – adnodd i fyfyrwyr sy'n dymuno gweithio yng Nghymru. Mae wedi ymrwymo i helpu myfyrwyr ar hyd eu llwybr personol i lwyddiant, ac mae'n darparu cyfleoedd gwerthfawr gan gynnwys:

- profiad gwaith,
- hyfforddiant ar yrfaeodd,
- rhaglenni datblygu sgiliau,
- cysylltiad uniongyrchol â chyflogwyr.

Mae'r rhaglen [Ymestyn yn Ehangach](#) yn bartneriaeth rhwng addysg bellach, addysg uwch a phartneriaid addysgol eraill sy'n gweithio ar y cyd i ehangu mynediad at bob math o addysg uwch, er mwyn annog dysgwyr mewn ysgolion a cholegau i ystyried y dyfodol a'u dyheadau addysg, yn ogystal â datblygu sgiliau academiaidd a mentora.

Fe'i hariennir gan [Medr](#), ac mae'n cynnwys pob sefydliad addysg bellach ac addysg uwch yng Nghymru. Maent hefyd yn gweithio gydag awdurdodau lleol, cyflogwyr, ysgolion a sefydliadau'r trydydd sector i wella canlyniadau addysg dysgwyr.

Mae'n rhaglen rhanbarthol ar gyfer y tymor hir i ehangu'r mynediad i addysg uwch ac i sgiliau lefel uwch. Ei nod yw cynyddu'r nifer o bobl sy'n dechrau rhaglen addysg uwch o grwpiau sydd heb gynrychiolaeth ddigonol, gan gynnwys myfyrwyr anabl, trwy godi dyheadau a datblygu sgiliau addysgol a chreu cyfleoedd astudio arloesol a llwybrau dysgu i addysg uwch.

Medr

Mae [Cynllun Cydraddoldeb Strategol](#) ac amcanion cydraddoldeb Medr yn ystyried Deddf Cydraddoldeb 2010 a Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus. Mae'n helpu i gyflawni uchelgeisiau Llywodraeth Cymru ar gyfer addysg drydyddol integredig a theg, gan fynd i'r afael ag anghydraddoldebau a hyrwyddo cyfle cyfartal.

Bwriad eu [Cynllun Strategol](#) yw pennu cyfeiriad a rhoi ymdeimlad o flaenoriaeth – a bydd yn cael ei gefnogi gan Gynllun Gweithredol, a ddatblygwyd gan Medr, a fydd yn darparu mwy o fanylion am fonitro cynnydd a sicrhau bod ffyrddiau gwaith unigol yn cael eu darparu.

Prentisiaethau

Ers mis Medi 2024, mae Gyrfa Cymru wedi cynnig cyfweiliad cyfarwyddyd gyrfaoedd i bob person ifanc yng nghyfnod allweddol 4 cyn iddo adael addysg statudol. Mae hyn yn sicrhau bod pobl ifanc yn cael gwybodaeth ddiduedd am yr holl opsiynau sydd ar gael iddynt o ran eu llwybr yn y dyfodol, gan gynnwys addysg bellach, prentisiaethau a rhaglen Twf Swyddi Cymru+, fel eu bod yn gallu gwneud penderfyniad ar sail gwybodaeth am eu camau nesaf. I'r rheini mewn ysgolion arbennig a chanolfannau adnoddau, bydd Gyrfa Cymru yn trafod yr amser gorau i ddechrau gweithio gyda pherson ifanc. I rai, bydd hyn ym Mlwyddyn 9 oherwydd mae'n bosibl y bydd angen iddynt dreulio cryn dipyn o amser yn gweithio gyda chynghorydd, ond i eraill, gall fod yn hwyrach yn eu haddysg.

Caiff cymorth a chynghor ar yrfaeodd eu teilwra at anghenion unigolyn, ond gallent gynnwys:

- Cymorth i feithrin sgiliau rheoli gyrfa, megis sgiliau cynllunio a gwneud penderfyniadau
- Arweiniad i helpu person ifanc i nodi pa fath o waith y byddai'n hoffi ei wneud a sut y gallai gyrraedd y nod
- Cymorth ymarferol i sicrhau bod person ifanc yn pontio'n dda o'r ysgol
- Cyfeirio/atgyfeirio at asiantaethau eraill sy'n darparu gwasanaethau cymorth ychwanegol
- Eirioli ar ran unigolyn
- Negodi â darparwyr ar ran unigolyn
- Amlinellu opsiynau i rieni

I bob person ifanc yng nghyfnod allweddol 4 sydd wedi nodi ei fod yn bwriadu gadael yr ysgol ac yn awyddus i ymuno â'r farchnad lafur, mae Gyrfa Cymru yn cynnig cymorth dilynol parhaus a all gynnwys helpu gyda sgiliau cyfweliad/ceisiadau.

Rhwng mis Ebrill a mis Tachwedd 2024, cynhaliodd Gyrfa Cymru 41,000 o gyfweliadau cyfarwyddwyd â mwy na 30,000 o ddysgwyr, gan gynnwys 34,460 o gyfweliadau cyfarwyddyd â 25,244 o ddysgwyr yng nghyfnod allweddol 4, 52% o ddysgwyr ym Mlwyddyn 11, a 2,621 o gyfweliadau â 1,945 o ddysgwyr ag ADY.

Rydym yn gweithio i gynyddu amrywiaeth mewn prentisiaethau a hyrwyddo symudedd cymdeithasol fel buddsoddiad mewn llwyddiant economaidd a thwf parhaus. Er enghraifft, mae'r Cynllun Gweithredu ar Anabledd ar gyfer Prentisiaethau Cynhwysol wedi helpu i gynyddu nifer y prentisiaid anabl.

Yn 2022/23, roedd 11.6% o'r holl ddysgwyr a ddechreuodd raglenni dysgu prentisiaeth yn ddysgwyr a oedd yn ystyried bod ganddynt anabledd a/neu anabledd dysgu, o gymharu â 5.7% ym mlwyddyn academiaidd 2016-17.

Mae'r Cynllun Cymhellion i Gyflogwyr hefyd yn annog cyflogwyr i recriwtio pobl anabl drwy gynnig cymhellion ariannol a chymorth yn y gwaith ar gyfer y garfan hon i'w galluogi i gwblhau eu prentisiaeth yn llwyddiannus.

Mae Prentisiaethau a Rennir â Chymorth yn cynnig cymorth ychwanegol i brentisiaid anabl ag anghenion dysgu a chyflogaeth dwys ac amrywiol. Gall y cymorth gael ei ddarparu drwy hyfforddwyr swyddi neu adnodd arbenigol arall.

Rydym hefyd wedi cytuno i addasu Manyleb Safonau Prentisiaeth Cymru yn ddiweddar. Mae'r addasiadau hyn yn cynnwys ehangu'r gofynion mynediad o ran sgiliau sylfaenol ar gyfer lefel 2 a lefel 3 i gynnwys pobl ag anableddau ac anawsterau dysgu. Bydd hyn yn creu cynnig mwy cynhwysol ac yn cynyddu nifer y cyfranogwyr drwy alluogi pobl anabl i fanteisio ar y rhaglen prentisiaethau.

O ran ymgysylltu, mae Gweinidogion ac Ysgrifenyddion y Cabinet yn gweithio tuag at gyflawni ymrwymadau'r Rhaglen Lywodraethu a blaenoriaethau Prif Weinidog Cymru sy'n berthnasol i bob portffolio. Rydym yn cwrdd yn rheolaidd â chyd-Weinidogion, er mwyn rhoi gwybod iddynt am feysydd o gydgyfrifoldeb trawsbynciol. Mae'r Gweinidog Addysg Bellach ac Uwch yn gweithio'n agos gyda'r Gweinidog Diwylliant, Sgiliau a Phartneriaeth Gymdeithasol ar feysydd o ddiddordeb i'r naill a'r llall. Disgwylir hefyd i swyddogion ym mhob rhan o Lywodraeth Cymru gydweithio'n agos i nodi bylchau mewn darpariaeth a mynd i'r afael â nhw, yn ogystal â nodi cyfleoedd ar gyfer y dyfodol.

6. Beth yw goblygiadau ddeddfwriaeth a chanllawiau Anghenion Dysgu Ychwanegol cymharol newydd, os o gwbl, ar gyngor a chymorth gyrfaoedd i bobl ifanc anabl?

Mae'r ddeddfwriaeth a'r canllawiau newydd ar Anghenion Dysgu Ychwanegol wedi creu system unedig i blant a phobl ifanc 0-25 oed gyda Chynllun Datblygu Unigol sy'n dilyn plentyn a pherson drwy bob cam o'i addysg. O fis Medi 2025, bydd gan bob person anabl ag ADY Gynllun Datblygu Unigol. Mae Gyrfa Cymru wedi adolygu ac ailgysoni ei chymorth a'i chygngor ar yrfaeodd yng ngoleuni'r ddeddfwriaeth newydd.

Mae Gyrfa Cymru wedi nodi cynnig clir ochr yn ochr â rhoi Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 ar waith, ac mae wedi rhannu'r cynnig hwnnw ag ysgolion a theuluoedd. Mae gan bob person ifanc yr hawl i gael gwybodaeth, cyngor a chyfarwyddwyd ynghylch gyrfaoedd gan Gyrfa Cymru, a hynny wyneb yn wyneb, dros y ffôn, dros fideo, ac yn ddigidol. Mae gan Gyrfa Cymru hefyd dîm o gynghorwyr ADY sy'n gweithio'n bennaf mewn ysgolion arbennig a chanolfannau adnoddau. Mae pob cynghorydd gyrfaoedd yn gweithio gyda phobl ifanc i'w helpu i ddeall eu hopsiynau, gwneud penderfyniadau da am eu dyfodol, a gwybod sut i roi eu cynlluniau ar waith. Gall y gwaith hwn ddechrau'n gynt na Blwyddyn 11 pan fydd hynny'n briodol.

I bobl ifanc y nodwyd bod ganddynt ADY, mae Gyrfa Cymru yn cynnig bod yn rhan o adolygiadau o Gynlluniau Datblygu Unigol ac mae wedi nodi'r rhai sy'n gadael yr ysgol i ymuno â'r farchnad lafur fel grŵp a blaenoriaeth. Yn ystod yr adolygiadau hynny, gall Gyrfa Cymru gyfrannu at elfen bontio'r Cynllun Datblygu Unigol, eirioli ar ran y person ifanc a rhoi gwybod i'w rieni am y cyfleoedd sydd ar gael. Y flwyddyn hon, gan fod pobl ifanc â Chynlluniau Datblygu Unigol bellach yn y coleg, mae Gyrfa Cymru hefyd wedi cynnig bod yn rhan o adolygiadau o Gynlluniau Datblygu Unigol mewn colegau ar gyfer pobl ifanc sy'n gadael y coleg i ymuno â'r farchnad lafur.

Yn ystod blwyddyn academiaidd 2023/24, cynhaliodd Gyrfa Cymru 1,445 o gyfweiliadau â dysgwyr ag ADY ym mhob grŵp blwyddyn a lleoliad (43 yn CA3, 117 yn CA4, 249 mewn addysg ôl-16, 131 mewn AB). Wrth symud tuag at roi Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 ar waith yn llawn, mae nifer y cyfweiliadau a gynhelir yn cynyddu wrth i'r ffocws ar gyfer gwaith Gyrfa Cymru symud oddi ar Gynlluniau Dysgu a Datblygu a cheisiadau am gyllid tuag at wneud mwy o waith uniongyrchol gyda phobl ifanc. Cymerodd Gyrfa Cymru hefyd ran mewn 218 o adolygiadau o ADY, yn ogystal â chynnal bron 5,000 o ryngweithiadau eirioli a chydgyssylltu ar ran pobl ifanc.

7. Unrhyw wybodaeth arall yr hoffech dynnu ein sylw ati o ran sut mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi dysgwyr wrth iddynt drosglwyddo o'r ysgol i fyd gwaith i bobl anabl?

Adolygu Cymwysterau Galwedigaethol

Mae mynd ar drywydd argymhellion yr [Adolygiad o Gymwysterau Galwedigaeth](#) ac adroddiad [Pontio i Fyd Gwaith](#) yn un o flaenoriaethau allweddol Llywodraeth Cymru. Mae'r ddau adroddiad yn amlinellu lle y gellid gwneud gwelliannau i sicrhau bod pob dysgwr yn pontio'n fwy didrafferth o'r ysgol i fyd gwaith, gan gynnwys pobl anabl.

Ers haf 2024, rydym wedi creu gweithgorau mewnol ac allanol bach (Llywodraeth Cymru, Cymwysterau Cymru a Medr hyd yma – gyda'r nod o ehangu'r aelodaeth yn ôl yr angen) i edrych yn fanwl ar yr argymhellion ac ystyried y ffordd orau o ymgysylltu â'r sector. Bydd y gweithgorau yn allweddol i oruchwylio'r broses o roi'r argymhellion a amlinellir yn y ddau adroddiad ar waith.

Mae'n bwysig nodi bod llawer o gyd-ddibyniaethau yn gysylltiedig â rhoi'r argymhellion ar waith. Mae'r gydberthynas strategol rhwng Llywodraeth Cymru, Cymwysterau Cymru a Medr yn bwysig iawn yn hyn o beth.

Mae'r Canllawiau ar Ddysgu 14 i 16, a gyhoeddwyd ym mis Medi 2024, yn nodi ein polisi ar gyfer dysgu ac addysgu ym mlynnyddoedd 10 ac 11, ochr yn ochr â'r gofynion cyfreithiol ar gyfer ysgolion a fydd yn rhan o ganllawiau fframwaith y Cwricwlwm i Gymru. Nod y canllawiau yw helpu ysgolion i ddylunio eu cwricwlwm i ddysgwyr 14 i 16, y bydd angen iddo fod ar waith erbyn mis Medi 2025.

Mae pwysigrwydd blynyddoedd 10 ac 11 yn nhaith addysg dysgwyr yn hysbys, yn enwedig y ffordd y mae eu dewisiadau a'u cyflawniadau yn gallu dylanwadu ar eu llwybrau yn y dyfodol. Felly, mae'r canllawiau yn cyflwyno'r Hawl i Ddysgu 14 i 16 ('yr Hawl i Ddysgwyr'): y dysgu y bydd pawb ym mlynnyddoedd 10 ac 11 yn ei gyflawni o dan y Cwricwlwm i Gymru. Yn ogystal â chynnig eang o gymwysterau, mae'r hawl hefyd yn cynnwys sicrhau bod pob dysgwr yn cael cymorth i ddeall ei gryfderau a'i ddiddordebau, ac i gynllunio ei gamau nesaf pan fydd yn gadael addysg orfodol yn 16 oed, er mwyn ei helpu yn ystod y cyfnod pwysig hwn.

Drwy'r canllawiau, gwnaethom nodi ein disgwyliadau cenedlaethol clir er mwyn helpu i sicrhau cwricwlwm cyson a theg i ddysgwyr ledled Cymru, gyda phob ysgol yn gwerthfawrogi'r un pethau sy'n cyfrannu at gynnydd dysgwr a'i allu i symud ymlaen yn llwyddiannus.

Mae'r dysgwr wrth wraidd y canllawiau ar ddysgu 14 i 16, sy'n rhan o fframwaith y Cwricwlwm i Gymru, a cheir ffocws clir ar gefnogi pob dysgwr i wneud cynnydd ac i ystyried yr amrywiaeth lawn o opsiynau sydd ar gael iddo ar ôl gadael addysg orfodol yn 16 oed.

Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl

Un o amcanion strategol yr Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl yw gweithio gydag arweinwyr polisi ym mhob rhan o Lywodraeth Cymru i gyfrannu gwybodaeth a phrofiadau bywyd i ddylanwadu ar y gwaith o ddatblygu polisiâu ehangach Llywodraeth Cymru sy'n effeithio ar gyflogaeth pobl anabl. Mae'r hyrwyddwyr yn gwneud hyn drwy gefnogi gwaith Bwrdd y Warrant i Bobl Ifanc a'r gwaith o ddatblygu Rhaglen Gyflogadwyedd newydd Llywodraeth Cymru. Mae hefyd wedi meithrin cydberthynas waith effeithiol â Gyrfa Cymru ac yn 2025, bydd yn archwilio cyfleoedd i weithio'n agosach gyda Medr.

Ysbrydoli Rhagoriaeth Sgiliau yng Nghymru

Mae ein prosiect [Ysbrydoli Rhagoriaeth Sgiliau yng Nghymru](#), a ariennir gan Lywodraeth Cymru, yn cynnig rhaglen o weithgareddau sy'n gysylltiedig â Chystadlaethau Sgiliau sy'n codi ymwybyddiaeth o addysg alwedigaethol a llwybrau hyfforddiant a gyrfa.

Mae'r prosiect yn gweithio gyda phartneriaid i hyrwyddo a hwyluso dulliau ymgysylltu a chydweithio rhwng ysgolion, dysgwyr a chyflogwyr er mwyn ennyn hyder a meithrin gwybodaeth am fyd gwaith, a helpu dysgwyr i wneud dewisiadau ar sail gwybodaeth am eu gyrfaedd a'u dyfodol. Yn benodol, mae'n cynnig cyfleoedd i ddysgwyr, prentisiaid a hyfforddeion ag anableddau ac Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) herio a meincnodi eu sgiliau drwy gymryd rhan mewn cystadlaethau Sgiliau Cynhwysol / Sgiliau Sylfaenol, yn lleol ac yn genedlaethol ar draws amrywiaeth o sectorau.

Yng Nghymru, mae Cystadleuaeth Sgiliau Cymru yn cynnal naw cystadleuaeth Sgiliau Cynhwysol / Sgiliau Sylfaenol, o Arlwyio a'r Cyfryngau i Waith Pren a Sgiliau Byw'n Annibynnol. Ym mis Ionawr 2024, cymerodd dros 200 o ddysgwyr o bob cwr o Gymru ran yn y cystadlaethau hyn.

8. *Sut ydych chi'n ymgysylltu ag Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi, Ynni a Chynllunio i sicrhau bod pobl ifanc yn cael ystod mor eang â phosibl o opsiynau ar ôl iddynt gyrraedd 16 oed? Er enghraifft, rydym wedi clywed pryderon am 'ymyl dibyn' sy'n wynebu pobl anabl wrth gael mynediad i leoliadau a chynlluniau penodol â chyfyngiad oed e.e. Twf Swyddi Cymru? Pa ystyriaeth sydd wedi'i rhoi i ehangu mynediad i bobl anabl o bob oed?*

Fel y nodwyd eisoes, mewn ymateb i gwestiwn 5, mae'r Gweinidog Addysg Bellach ac Uwch yn gweithio'n agos â'r Gweinidog Diwylliant, Sgiliau a Phartneriaeth Gymdeithasol ar feysydd sydd o ddiddordeb i'r naill a'r llall. Disgwylir hefyd i swyddogion ym mhob rhan o Lywodraeth Cymru weithio'n agos â'i gilydd i nodi'r bylchau yn y ddarpariaeth a mynd i'r afael â nhw, yn ogystal â nodi'r cyfleoedd ar gyfer y dyfodol. Rydym yn gobeithio bod hyn wedi'i adlewyrchu yn natur drawsbynciol y gwaith sy'n cael ei wneud, fel y nodir yn yr ymatebion i'r cwestiynau penodol a ofynnwyd.

Twf Swyddi Cymru+

Cafodd rhaglen Twf Swyddi Cymru+ ei chaffael yn wreiddiol yn 2021, a'r ystod oedran a nodwyd yn y dogfennau tendro oedd 16-18. O ganlyniad i effeithiau'r pandemig, cafodd yr ystod oedran ei hystreyn i alluogi pobl ifanc 19 oed i fanteisio ar y rhaglen hefyd. Fodd bynnag, ni ellir newid yr ystod oedran ymhellach gan y byddai hyn yn newid yr hyn a gynnigir, a allai arwain at her gyfreithiol gan ddarpar gyflenwyr.

Bydd unrhyw raglen a roddir ar waith o 2027 ymlaen yn ystyried enghreifftiau o arferion gorau ac yn elwa ar wersi a ddysgwyr wrth ddarparu'r cymorth cyflogadwyedd presennol. Bydd hyn yn cynnwys cymorth ar gyfer carfanau penodol, er enghraifft y cymorth sydd ei angen ar bobl anabl.

Fel rhan o'r rhaglen, rydym yn cyhoeddi data ar nifer y cyfranogwyr a'u cyfansoddiad, gan gynnwys y rheini ag anabledd. Gellir gweld yr wybodaeth hon drwy ddilyn y ddolen ganlynol – [Ystadegau Twf Swyddi Cymru+: Ebrill 2023 i Fawrth 2024 | LLYW.CYMRU](#)^c

Yr Adolygiad o Gymwysterau Galwedigaethol

Gwnaethom gyhoeddi ein hymateb i'r Adolygiad o Gymwysterau Galwedigaethol ar ddiwedd mis Ebrill 2024 ac rydym yn gweithio gyda chydweithwyr i sicrhau ein bod yn diwallu anghenion dysgwyr a'r economi sy'n newid.

Rydym wrthi'n trafod y ffordd orau o roi'r argymhellion hyn ar waith yn unol ag ymrwymadau strategol cysylltiedig, gan gynnwys ein cenhadaeth economaidd, gofynion datblygu sgiliau cysylltiedig a nifer cynyddol o gyfranogwyr.

Ein blaenoriaeth yw sicrhau bod pob dysgwr yn cael profiad dysgu cadarnhaol, er mwyn iddo allu symud ymlaen yn hyderus i'w gamau nesaf mewn addysg a/neu gyflogaeth.

Byddwn yn parhau i weithio gyda Gyrfa Cymru i bennu'r ffordd orau o sicrhau bod pobl ifanc yn cael gwybodaeth, cyngor a chyfarwyddyd diduedd ynghylch gyrfaedd ar gamau pontio allweddol; gan wneud yn siŵr eu bod yn ymwybodol o'r holl lwybrau sydd ar gael, gan gynnwys dysgwyr ag anableddau ac anawsterau dysgu.

At hynny, mae Cymwysterau Cymru wedi bod yn gweithio i dreialu mapiau trywydd ar gyfer meysydd galwedigaethol. Pan fydd canfyddiadau'r gwaith hwn wedi'u hystyried, y gobaith yw y bydd y mapiau trywydd hyn yn cael eu datblygu ymhellach a'u cynnwys ar lwyfan digidol addas fel eu bod yn hygyrch i ddysgwyr a rhanddeiliaid, ac yn ennyn eu diddordeb.

Busnes Cymru

Mae gan Syniadau Mawr Cymru Gronfa Cymryd Rhan i gefnogi cleientiaid y mae angen help ychwanegol arnynt i fanteisio ar y cymorth busnes. Mae hyn wedi helpu gyda chostau i ddileu rhwystrau i gleientiaid, gan gynnwys gwasanaeth cyfieithu, cludiant, gofawyr a chymorth ymarferol i fynd i ddigwyddiadau neu gyfarfodydd un i un, a chymryd rhan ynddynt.

Fel rhan o'r ymrwymiad i'r Rhaglen Lywodraethu i gau'r bwlch rhwng pobl anabl a gweddill y boblogaeth sy'n gweithio, mae Busnes Cymru yn gweithio'n agos gyda Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl Llywodraeth Cymru i gynnig cymorth i sicrhau bod y gwasanaeth yn datblygu ac yn ystyried anghenion pobl anabl. Mae'r Cynghorwyr Busnes yn gweithio'n agos gyda'r Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl a'r Cynghorwyr Cyflogaeth Pobl Anabl yng ngwasanaeth Busnes Cymru.

Mae Busnes Cymru ac Anabledd Cymru wedi llunio canllaw arferion da i gefnogi entrepreneuriaid anabl. Mae'r canllaw hwn yn rhoi gwybodaeth a chynghor ymarferol i sefydliadau cymorth busnes a chynghorwyr ar y ffordd orau o ymgysylltu â phobl anabl sy'n dechrau eu busnes eu hunain, yn ei gynnal neu'n ei dyfu yng Nghymru, a'u cefnogi <https://businesswales.gov.wales/cy/pynciau-a-chyfarwyddyd/cyflogi-pobl-a-gwella-sgiliau/cydraddoldeb/cefnogi-merched-yng-nghymru/y-canllaw-arferion-da-cefnogi-entrepreneuriaid-anabl-yng-nghymru>

Mae Busnes Cymru yn cynnig cymorth dechrau busnes er mwyn helpu unigolion i oresgyn unrhyw rwystrau i hunangyflogaeth; ac mae'n gweithio gyda busnesau i wella arferion cyflogaeth drwy gyngor arbenigol ar gydraddoldeb ac adnoddau dynol ac yn cefnogi cyfleoedd cyflogaeth i bobl anabl.

Gellir cael cymorth arbenigol i wella arferion gan Gynghorwyr Cyflogaeth Pobl Anabl, sy'n gweithio ledled Cymru ac mae'n cynnig cymorth wedi'i deilwra at anghenion y cleient ar ffurf sesiynau un i un neu gyfarfodydd staff. Mae hyn yn rhan o wasanaeth cynghori ehangach ar gyflogaeth, sgiliau a gwaith teg, sy'n cynnwys ysgogi prosesau creu swyddi a gwella polisiau ac arferion cyflogaeth mewn perthynas ag ymgyrchoedd recriwtio a chadw cynhwysol, gan annog busnesau i adolygu'r adduned cydraddoldeb a chynlluniau ehangach megis Hyderus o ran Anabledd.

Rydym hefyd yn darparu cyllid i Cwmnïau Cymdeithasol Cymru er mwyn darparu cymorth busnes arbenigol pwrpasol i fentrau cymdeithasol. Mae Cwmnïau Cymdeithasol Cymru yn cefnogi mentrau cymdeithasol sy'n helpu a/neu'n cyflogi pobl ag anableddau ac mae'n cynnig gwasanaeth hunangyflogaeth a hunangyflogaeth â chymorth sy'n cynnwys cymorth ychwanegol i bobl sy'n byw gyda chyflyrau niwroamrywiol. Mae'r pecyn cymorth yn cyd-fynd ag ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu i fynd i'r afael â'r heriau a wynebier gan bobl ledled Cymru a gwella eu bywydau.

Mae Busnes Cymru yn hyrwyddo cyfleoedd hunangyflogaeth a chyflogaeth i bobl anabl drwy ddigwyddiadau, cylchlythyrau a sianeli cyfryngau cymdeithasol, yn ogystal â chymorth cynghori Busnes Cymru. Mae hyn yn cynnwys amrywiaeth o wybodaeth ac arweiniad ar wefan Busnes Cymru ar gefnogi pobl anabl yn y gweithlu [Cyflogaeth Pobl Anabl | Porth Sgiliau Busnes Cymru \(llyw.cymru\)](#). Mae'r Hyrwyddwyr Cyflogaeth Pobl Anabl wedi dechrau prosiect yn ddiweddar i adolygu a diweddarau'r holl gynnwys ar-lein, a bydd cynnwys diwygiedig yn cael ei gyhoeddi drwy gydol 2025.

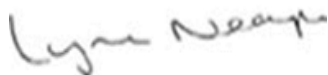
Mae Busnes Cymru wedi datblygu modiwl ar-lein er mwyn helpu cyflogwyr i ddysgu mwy am y model cymdeithasol o anabledd [Cwrs: Deall y Model Cymdeithasol o Anabledd \(llyw.cymru\)](#) Mae gwaith yn mynd rhagddo i ddarparu'r hyfforddiant hwn i gyflogwyr yn y sector cyhoeddus.

Casgliad

Rydym yn gobeithio ein bod wedi rhoi ymateb cynhwysfawr i'r ymholiadau a amlinellwyd yn eich llythyr ac wedi nodi'r gwaith sy'n cael ei wneud gan Lywodraeth Cymru i gefnogi pob dysgwyr, yn enwedig y rheini ag anabledd.

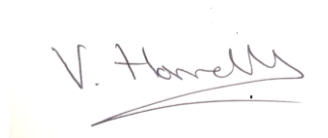
Yn ei dro, byddwn yn anfon copi o'r llythyr hwn at Gadeiryddion y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc Ac Addysg; a Phwyllgor yr Economi, Masnach a Materion Gwledig.

Yn gywir,

Lynne Neagle AS/MS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg
Cabinet Secretary for Education

Vikki Howells AS/MS

Y Gweinidog Addysg Bellach ac Uwch
Minister for Further and Higher Education